Број 196. У Новом Саду, у уторак 5. септембра 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Народи где сте?

Ево већ година дана, како удара по десет и по двадесет на једнога... Ево већ година дана, како сурова, нечовечна Енглеска, хоће да погази поносне транзвалске републике...

У току те године дана, били су Бури на ужасним мукама и још ужаснијим искушењима. Пред њима је излазило питање: Има ли народ права, да се у одбрани своје слободе и домовине послужи свима средствима? Има ли народ права, да свирепа нападача макар и динамитом отера са свог прага? И има ли бездушни и нечовечни нападач права, да се према њему употребе правила међународних војених одредаба? Има ли права на човечност, у колико у рату може да буде човечности?

Бури су одгурнули од себе искушење. Победили су у себи и саму природу и сам нагон за самоодржање, те се решише, да воде каваљерску борбу и према онима, који то ни по чем не заслужују. Бури су само у једној руци имали пушку, а у другој — библију.

Душевније противнике тешко да је видео свет но што су били Бури. То беше душевност, на штету њихову. А шта је радила међутим Енглеска?

Кад поред свог блага и своје огромне војске, не могаше да сломије Буре, она је а да не осети и најмању грижу савести, и да се и најмање осврне на образ свој, погазила све међународне и човечанске прописе. Кад већ Бури нису хтели ма којим начином да спасу своју отаџбину, ево је Енглескла прегла да им ма којим начином сатре отаџбину.

И у Транзвалу и у Оранжу, тече још јуначка борба Бура, води се дакле рат, а Енглеска је већ брже боље прогласила анексију тих државица. То значи: Те су области Енглеске, а ко се још у њима бори против Енглеза оружјем у руци, тај је бунтовник и поступаће се према њему као према бунтовнику, а не као према ратнику.

Енглеска је једним потезом пера од народа, који брани своју земљу и слободу направила — бунтовнике, с којима може да поступа по вољи и да се бори против њих без обзира на међународне прописе.

Горег међународног анархизма од овог, нити има, нити је било.

Бурске републике су већ од дужег времена изаслале нарочито заступство у Европу и Америку. То заступство обилазаше велесиле и тражише — правду. Но правда нађе на затворена срца и затворена врата, она наиђе највише на лепу реч, али не на помоћ. Нико не хтеде да се завади са моћним и силним суседом, због оног маленог народа.

Сад, кад је Енглеска погазила реч, коју зададе у почетку, (јер је онда изјавила, да не мисли да освоји бурске републике) и сад кад је погазила све међународне законе, обратило се бурско изасланство једним прогласом на народе.

У том прогласу питају Бури: — Јесмо ли достојни слободе? И хоће ли народи допустити, да нас потлаче освојачи. И у име правде и човечности позивају народе, чије срце бије за њих, да им помогну спасти — отаџбину.

Народи где сте?

Јадни Бури, ком се обраћају?! Зар не изгледа, да се већ хватају за сламку? Какви народи?!

Ако је до симпатије, до осећаја, сви народи стоје одлучно уз Буре и грозе се енглеског насиља. Али ко пита данас: Шта мисле народи? Где је право тим народима, да даду одушке срцу своме, да се заузму за политику правде? Народи су данас бесправни, потиштени, спутани и на те се народе обраћају данас Бури за помоћ.

Па опет ће проглас бурске депутације да буде бар од неког успеха. Он ће показати народима, како су ништави данас, показаће им, како и сами робују. Показаће јасно свакоме, како данас политику у име народа воде само дипломате без срца и душе и човечности, и који се ни најмање не обзиру на оно: што народи мисле и осећају.

Народи где сте?

Тако питају данас Бури, а народи треба да одговоре:

— Ми смо већ тамо, браћо, где Енглези хоће тек да доведу вас!

Како се глоби народ

због патријарха Бранковића?

Као што „Србадија“ јавља, политичке власти иду од општине до општине и заплењују благајне за саборске трошкове и верозаконски прирез. Колико је познато, до сада су биле: у Меленцима, Врањеву, Куманима, Бечеју, Беодри и Карлову, а на сваки начин је то већ извршено и по другим општинама. Ни једној општини није поднешено шта дугује годишње, него се само износи свота и одмах узима каса!

За тим вели у уводном чланку ово: „Саборски одбор тражи од појединих општина у своти оно, што тобоже те општине дугују, а општине моле да им се каже: колико дугују годишње, да могу контролисати: да ли је све срачуњено, што су међу тим оне платиле. Административни одбор неће да ту ствар не ликвидира, и не да ништа не одговара, него просто шаље молбу политичким властима, да општине запљењује као корпорације и ако је преко истих власти год. 1896.—97. запљењивао поједине становнике и велики део новца је послат саборскоме одбору. Да нема ништа друго, па би настало питање: па како ће се срачунати то што су поједини платили, или, ако се не срачуна, куда иде тај новац, кад се поново тражи од општина као корпорација? Зар је у истичи нашој административној власти народ последња брига, зар сме једна управа направити баштином своју епархију, по којој се може народ глобити, сад или из нехата, или из зле намере, као што се овде ради?! Та једном је доказано, да је било проневере с новцем, који се под таким чудним приликама и неоправданим средствима од народа тражи. Како се томе ушло у траг, требало је ствар рачунски расчистити, па ако је чиста, постепено купити, а ако је нечиста, пустити да закон проговори и да извуче сваки оно, што је заслужио. То иште дух праведне управе, то иште правда и правица, то иште животни интереси нашега народа и оне ствари и којој је говор!“

— Баш у оним крајевима где се без рачуна и поновно утерују саборски трошкови и верозаконски прирез, потукао је

ПОДЛИСТАК

ИЗВОР ЗАБОРАВА.

— Jaroslav Vrchlicky. —

Настојатељ Димитрије стајаше наслоњен уз зид манастирског врта, гледајући расејано у даљину. Часловац му беше испао из руку у густу, неугажену траву.

Беше то мало пре захода сунчева. Стара дрвета у манастирском врту преливаху се у богатој пурпурној светлости вечерње румени, као рубински стубови а њихово се лишће сјало као смарагд – те сав врт имађаше чаробни изглед раја, о ком тако често стари списи спомињу.

Прелете ли час по каква птица или пролепрша ли се какав лептир, то је личило пре каквом цветку, који је отпао, или звезди, која пада. Све се сјало и блистало, све је мирило необичном моћном снагом.

То беше мистичан час прелаза, кад се дан вечери клони — није више дан а још није вече; тренутак, у ком душа, и ако још за материју везана, не осећа терет својих окова и мисли, да заиста има маха и да је способна, да из тог света бежи.

Настојатељ беше необично тужан.

Но то ипак не беше туга човека, који се самовољно света одрекао и чезне да у аскизи (мучењу тела) умртви и последњи зрачак тежње за животом. Његова душа беше са свим друкчија. То беше туга, која је за животом жудила, жалост, у коју се хватамо и за последњу сламку, којом се душа, која пада, спасти може; жалост, којој је извор у томе, што би у својим грудима радо глас свих звона слио у један звук, који да слави лепоту, добро, узвишено, али само, да нам не достаје једине могућности за то, — да можемо прошлост заборавити.

Настојатељ се трже из заноса те посматраше дивно на заходу сунце. Пред њим стајаше један човек у хаџијском оделу, са широким, шкољкама украшеним шеширом на глави, са палицом у руци а преко рамена му торба са тиквицом. Беше висока стаса а на лицу му се огледаше мирна и тиха оданост.

Настојатељ га пријатељски поздрави. Хаџија се приближи. Делио их је само доста низак, на неким местима порушен и густим трњем обрастао зид манастирског врта.

»Јеси ли из далека?« упита настојатељ туђинца.«

»Богме, из далека.«

»И ја већ изодавна сневам и чезнем, да походим света места«, рече настојатељ, »али ме свагда преče дужности и звање. И тешко ћеш веровати, да је оно, што је искушенику и брату тешко било, настојатељу скоро немогуће. Годинама стајах крај овог зида гледећи тамо, где се пут на обзорју губи, за крстовима и барјацима побожних хаџија. Појање њихово дирало ме до срца, и ја осећах, као да се у мојим грудима крила развијаху, али туго моја, ја морадох те осећаје сузбијати, с горчином у срцу морадох се опет у манастир враћати, кад оглашиваше звоно вечерње. Па тако се полако навикох, те горчину и бол замену саосећај. Доцније гледах мирно редове побожних хаџија, који су ишли у св. земљу — ја им опростих, али ми ипак нешто заоста у души«.

Настојатељ је после тих речи поново ћутао, те ни не опази, како га хаџија чудновато погледа, као да би хтео својим очима да продре у душу свештеникову.

Не чекајући питања, проговори настојатељ после кратког времена опет:

»Мислио сам да ћу бити срећнији од свих хаџија, да ћу бити можда срећан, да нађем оно, за чим цео наш век лута, што траже сиромаси и богати, млади и стари«.

Чудо, те очи хаџијине не прострелише настојатеља! Под њиховим магнетичним утецајем настави настојатељ даље.

Беше му, као да се исповеда каквом вишем бићу и као да тиме скида са своје душе неки терет, коме пре тога ни имена није знао.

Он је говорио мирно и с једва опазним дрхтањем гласа.

лед усеве и ти крајеви стоје под гладном годином.

И ми питамо: Ви, који забашурујете Георгијеву ствар и нећете да пишете о њој, јер је то бајаги „лични спор између патријарха Бранковића и епископа Змејановића“, шта велите на ово? Не стидите ли се бар мало?

И зар није крајње време, да се сазове у темишварској епархији епархијска скупштина, која би прегледала рачуне и заштитила свет од двоструког плаћања? — „Србадија“ позива чланове те скупштине, да траже што скорији сазив. То се и мора учинити и то што пре, јер оваквог незаузимања за народ нема нигде на свету.

Народ треба да прати и бележи ову ствар Није крив само патријарх Георгије, но и они, који му помажу и који га заштићују својим мирним гледањем.

Нови Сад, 4. септембра.

Исељавање из Угарске. Католички веспримски епископ Хорник издао је окружницу на подручно му свештенство, у којој говори о исељавању. На основу званичних података износи, да су власти само јула месеца о. г. издале 5.811 пасоша за исељавање. А где су тек они, који се селе туђим пасошима, јер је познато, да они, који су отишли већ у Америку, шаљу одande својим рођацима поштом пасош, те и ови са оним истим пасошем одлазе у Америку. Епископ Хорник у својој окружници мећe католичком свештенству на срце, да у цркви и на сваком другом месту одвраћа народ од исељавања. —

Могуће је, да ће свештеници моћи нешто и успети, али на сваки начин врло мало. Не сели се нико од беснила. Тешко се оставља кућа, и они, који се већ одваже да то учине, полазе крвавим срцем и сузним очима. Само поправљене и промењене прилике могу задржати свет од исељавања.

Нови Сад, 4. септембра.

Како се развијају ствари у Угарској. У Будимпешти је првог о. м. дошло на универзитету до ужасне туче. Универзитетски круг бирао је одбор. И том су приликом стојале једна према другој две странке. На једној страни беху католици, који су антисемите и држе уз католичку пучку странку. На другој страни су стајали т. зв. либерали, где су се удружили Чивути и протестанти. Католици су били у већини, и кад је при избору дошло до туче, они су истерали Чивуте и протестанте напоље. Певали су антисемитске песме и викали: Удрите Чивуте! Смрт Чивутима! Кад су реформати викали: Живео Кошут! гласио је одговор: Доле Кошут! Такозвани либерали туже се, да избор није текао у реду и износе, да ђаци католици нису били сами него су при изборима довукли калфе из католичког удружења. Скоро сви будимпештански листови, са изузетком католичких листова, а тих је само два, нападају најжешће омладинску већину, па и ректора универзитета, који је католички поп, што нема довољно енергије. Сад ће академски сенат ове недеље решавати о правилности тих избора. Онај део омладине, који се састоји из Чивута и протестаната приредио је овацију уредништвима: „Еђертертеша“ и „Будапешти Наплo“-а, а упао је у уредништво католичког листа „Алкотмања“ и полупао прозоре. На то испадоше уредници, штампарски слагачи и слуге, те се отвори читав бој. „Мађар Со“ тврди, да је после тога затворено 150 ђака.

Цела ова ствар је од веома великог значаја. До душе не сама ствар по себи. али се јасно види, да је на прагу велика и очајна борба, између католика с једне стране, и Јевреја и протестаната с друге стране. Међу бујном омладином избила је досадања потмула борба по најпре и најјасније на видик, а кад дође до избора, може се ласно закључити, како ће се развијати ствар. У ту борбу умешани су и многи други интереси н. пр. питање пољопривредника и питање трговинско. Тако звани аграрци траже, да се отресу несолидне трговачке шпекулације, која је да нас махом у јеврејским рукама, и траже, да главну добит од земаљских производа не вуку шпекуланти, него произвађачи. С друге стране трговци, којима на челу стоји друштво „Пештанског Лојда“, држе баш сад збор у Мишколцу, и траже отворене и одрешене руке за трговину. Они жестоко нападају предлоге, које је спремила влада сабору, и који иду на то, да бар донекле забране трговцима несолидну конкуренцију. Они око „Пешт. Лојда“ као и други листови, који стоје под утицајем Јевреја жестоко нападају владине предлоге. Нападају отворено министра Дарањија, па већ и министра председника Села. — Ми ћемо у сутрашњем броју „Заставе“ проговорити опширније о овом питању. Овде смо га додирнули само толико, да покажемо због чега су се управо заоштриле прилике, које су довеле до онако великог сукоба међу универзитетском омладином.

Београд, 3. септембра.

Свакога дана избија све јаче на видик, како су изгледали они, који су се вадили као једино патентирани родољуби, пријатељи Србије и носиоци поштења, реда и рада. Званично саопштење у „Српским Новинама“, у коме се исказује, како су чланови прошле владе, грабили за себе новац из диспозицијоног фонда, није никога озбиљно изненадило. Није никога изненадило ни то, што се том приликом показало, да је из диспозицијоног фонда утрошено близу 100.000 динара у цели атентата. А није изазвало ипак велику сензацију, што то саопштење пружа несумњива доказа, да је чак и тајни фонд имао посла са тим атентатом. Они, који су осуђени због атентата, осуђени су и на судске трошкове. Ти судски трошкови нису мали, јер износе 27.000 динара. Тих 27.000 динара утрошено је из буџета министарства правде на све оно, на што се троши у таким приликама Али ево видимо, да је мимо суда, још неко радио на тој ствари. Радио тајним средствима, тајним путем и утрошио три пут толико као суд. Тај новац отишао је на поткупљивање лажних сведока, којих је толико много било у парници око атентата.

Но кад узмемо у обзир онолике лажне сведоке, онда је јасно, да је и осим ових 100.000 динара, утрошено на исту цел још неколико пути толико и опште је мишљење, да су врло велике суме узете са друге стране, н. пр. из буџета министарства војног и т. д.

Занимљиво је, како је краљ Александар примио депутацију „задруге за подизање зграда“. Та је задруга веома лепо и добро израдила кланичку жељезничку пругу, па је молила краља, да се од сад мало више узима у обзир, но што то беше до сад.

На ово је краљ Александар изјавио, да је он до сад био рђаво обавештаван о тој задрузи. Изјавио је, да му је жао, што је имао тако рђаве министре, као што беху они из прошле владе. Министар Генчић га је одвраћао, да се зајечарска пруга изда задрузи на градњу. Говорио је, да је то радикално гнездо, које треба разорити а не помагати. И још је Генчић молио краља да нареди, да ту концесију добије таст Генчићев, Аца Новаковић, адвокат. Из овога излази, да је краљ Александар данас потпуно обавештен с каквим је људима до данас имао посла, и то би требало да буде гаранција, да се у Србији неће више повратити старо стање, или бар слично ономе, какво беше пре.

Ово дана послате су бившем краљу Милану све оне ствари које беху његова лична својина, а имао их још у Београду. Узима се, да се те ствари никад више неће повратити у Србију, па разуме се, ни њихов госа.

Питање о бившој краљици Наталији још једнако узнемирује духове. Смедеревска женска задруга изјавила је недавно, да иступа из заједнице са београдском женском задругом за то, што је београдској женској задруги покровитељица бивша краљица Наталија. Београдска женска задруга одгодила је прославу своје 25 годишњице а за данас је сазвала и ванредну скупштину, где је у 5. тачци стављено на дневни ред питање: о друштвеном покровитељству. Узима се на сигурно, да ће се донети предлог, да бивша краљица Наталија, због њеног најновијег држања не

»Са те мисли сви патимо. Колико ли морепловаца пропаде због ње у незнаним морима! А шта ли тек причају старе манастирске легенде и хронике о витезовима, који су ишли, да то чудо траже. И они га не нађоше, а мени нешто тајанствено збори, да би ја био срећнији од њих.«

Очи хаџијине сјаху се као две жеравице. Њихови зраци се зауставише на месту, где је испод суре мантије настојатељево срце немирно било.

»Ја мислим о извору младости. О том мислим, али где да се нађе? Ја мислим, да ће га једном наћи; али ко ће тако срећан бити, да узмогне користити њиме човечанству? Хоће ли бити у стању тиме и себи, да користи? Каква ли дубина лежи у тим питањима и ко је кадар на њих. да одговори?«

Сад поче хаџија да говори:

»Па мислиш ли ти, да би ти помогао извор младости, кад би га и нашао? Како ли се вараш! Погледај на дно душе своје, те ми одговори на ово једино питање: да ли си без греха?«

Настојатељ задрхта на те речи. Он осети, како му се по лицу просу румен стида; он дубоко саже главу те ћуташе.

Хаџија настави:

»Шта би користио теби и теби сличнима извор младости? Ви ћете из њега пити, подмладићете се, али тиме ће се подмладити и свест о вашим гресима, којима сте оптеретили савест своју. Није време криво што старимо, него наши греси, то, чиме се једном према човечанском достојанству огрешисмо, према нашем одређењу, да добро узхтемо и добри будемо. С напитком са извора младости ће свест о том јако да расте, а тежина греха и терет положаја биће све тежи, него ли пре. А тај би удес морао сваког снаћи, јер реци: Ко је од нас без греха?«

»Нико, нико!« узвикну силно потрешени настојатељ. »Али реци сам, шта нам остаје?«

»Ја знам боље средство и нађох га на својим путовањима«, одговори хаџија. »И то је један извор, али не извор младости, који ви тражите. То је горко вино, али здраво, које може, да извида све, који грехом изгубише једину праву младост душе«.

Настојатељ погледа хаџију. У његовим раширеним очима отсјаиваше огањ чежње.

»Ти си пронашао то чудо? Реци, када и где?«

»То је споредна ствар«, одговори хаџија околишећи. »Доста, да га имам, и да ти могу, ако хоћеш и ако се не бојиш, дати један гутљај«.

»Не бојим се, ја хоћу«, рече настојатељ.

Хаџија раздреши путничку торбу, извади из ње мали пехар од дрвета, те га напуни црном течношћу из тикве, која му је о страни висила.

Он га пружи настојатељу, који га искапи до дна.

»Шта је то?« упита га он, мећући пехар на усне

»Извор заборава«, одговори хаџија.

Сумрак се спуштао над земљом, кад је настојатељ искапио пехар.

Неколико тренутака је гледао сиве сени, у чијем вегу неста хаџије. Све око њега поче мрак да покрива, чак му је падао и на очи и на груди; осетио је, како му је нека хладна рука уклонила из његових груди оно, што га је већ толико година тиштало; њему би лако и добро, он беше заиста освежен и млад, он се у сну осмехиваше, тада спусти главу, да му виси, а сени се играху око ње, и он је сам постепено постајао сенком, док га најзад међу њима и нестаде. .

Касно у ноћ нађоше га уплашени монаси из његова манастира. Капљице хладне росе у садише му се као драго камење у косу и браду, а на грудима му, у којима је пре срце тако немирно било, лежаше један цветак од јасмина, и око усана облеташе му осмех неисказаног уживања

Шајтиноки.

може више да буде покровитељица београдске женске задруге, и да ће та женска задруга изабрати за покровитељицу краљицу Драгу.

Политички преглед.

Изборни проглас Чеха. Бивши младочески посланици издали су проглас на народ, у коме изјављују, да се Чеси никад неће одрећи свога историјског права и оног засебног положаја, што га у држави треба да заузимају земље ческе круне. Само тај засебни положај у стању је, да подигне чески народ културно и економски. Чески народ борће се и даље противу централизма и тражиће, да се призна ческоме језику на свима пољима државног живота потпуна равноправност.

Ческа народна странка, којој стоји на челу професор Масарик издала је проглас, у коме за последње догађаје осуђује и владу, али и Младочехе. Тај проглас каже да је опструкција последње средство мањине. Али су Чеси били на сабору у већини, па од куд они долазе, да се као већина служе опструкцијом. Дакле све се јасније показује, камо тежи и коме служи Масарик. Да би могао окривити Чехе он их трпа у већину. Но жалосни су они били чланови већине, кад је Керберова влада противу њих и против интереса ческога народа укинула наредбе о језику. Зар да су се и онда понашали као мирни чланови већине, кад је влада употребила све и сва против њих. — Нема сумње да ће чески народ поцепати проглас д-ра Масарика, као што он то и заслужује.

Рат између Кине и удружених сила

Из Кине не стижу никакве значајније вести до ли само, да је Ли Хунг-Чанг отпутовао из Шангхаја за Таку, а одатле ће у Пекинг. По томе се рачуна, да ће сада озбиљно отпочети преговоре са удруженим силама.

Рат између Енглеске и Транзвала.

Три члана бурског изасланства Фишер, Веселе и Волмаронс издали су у јавност овај проглас:

Рат, који је натурен јужно афричким републикама, и који су оне хтеле на све могуће начине да избегну, понудивши чак и примирителни суд, тај рат траје још. И један проглас излази за другим, а сваки од њих љуто вређа сва права и противи се човечанским ратним обичајима. Велика Британија изјавила је кроз уста свога првог министра, да не намерава своју област да прошири. Празне речи, које су изречене, да се прекрше. Проглашена је и анексија јужно-афричке државе, али она неће и не може довести до подјармљења. Неће довести до тога исто тако, као што то најбоље сведочи и догађај пре некоји месец са оранжком државом. Велика Британија знаде то из искуства. Па то јој за сада и није смер. Проглас тај издан је само за то, да се рат продужи на нечовечни начин, на подсмех свију начела народних права Енглески заповедници желе, да већ и онако прорешетани народ јужноафричких република прогоне све донде, до год се његови изнурени борци доле не сруше, па и ако су их испрва признали за ратну странку, то хоће да могу сада да поступе према њему, као према бунтовнику. То је ето прави смер прокламације. Али Бог нам је у помоћи, да то неће постићи. Грађани ових република продужиће рат, до год узимају у себи и једну искру снаге. Зар се нису достојни показали, да се очува слобода њихива и њихове отацине. И зар ће свет допустити, да се они сви слисте? Та још пре кратког времена државе су узносиле и славиле формално призната начела, да се избегава крвопролиће и ужас рата, па ипак се те државе нису умешале у јужно афрички рат. И ма како да је ово њихово држање било тешко по наш народ, ипак се ваљда могло разумети, док је било говора о правилном рату. Но зар се неће више изречи реч посредовања у корист мира, зар још и сад не, кад је Вел. Британија својом теоретском анексијом згазила ногом свако начело народносног права, да би себи на тај начин прокрчила пута, да чини свака насиља, па ако је могуће, да потпуно истреби и збрише један слободан народ? За то се ми ево обраћамо у име правде, у име човечанства на све народе, којих срце куца за нас, да нашем народу још овога часа помогну, да спасу нашу домовину, и ми се уздамо у Бога, да наш глас неће остати несаслушан.

Како из Лоренцо Маркеза јављају, Кригера држи тамошња власт у истини као заточеника. Ово је учињено на жељу тамошњег енгл ског посланика Рота, који се одлучно противио томе, да Кригер португалско земљиште употреби за прибежиште, те одатле подржава везе са врховном владом транзвалском. Кригер је с тога и пресељен из куће низоземског посланика Пота у енглеско државно здање, где га строго чува војничка стража. Француски конзул, па подпредседник транзвалске републике Шалк Бургер и други, хтели су да посете Кригера, али им није дозвољено. А како најновије вести јављају, Кригер је на броду Лојда „Стирији“ узео за себе и своју пратњу места, да отпутује за Тријест. „Стирија“ ће за који дан стићи из Мадагаскара у Лоренцо Маркез

Са бојишта јављају, да се транзвалска влада вратила у Коматипорт и да одласком Кригеровим није још крај рату.

Бури су у Хелвецији и Шенмансдрифту заробили једна поштанска и телеграфска кола са поштом генерала Булера.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. 1. септембра о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот.

Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике, којима је крајем августа истекла претплата, да изволе исту за времена, за месец септембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Администрација „Заставе“.

Краљ Александар и радикали. Руски лист „Курир“ доноси под овим натписом ове редове: Угарска штампа намерно шири вести, као да би краљ Александар готов био да пристане на повратак бившег краља Милана у Србију и да би Милан поново био главни заповедник српске војске, јер би Милан опростио сину своме и дао свој очински благослов, како њему, тако и краљици Драги. Те вести су, разуме се, изазвале страх у Србији и ако немају никакве подлоге, што доказује и последњи указ краља Александра, што се тиче сплетака на двору, које плету његов отац и мати. Но најбоље пориче те вести разговор краља Александра с помилованим радикалима, који су били код њега у аудијенцији. Краљ Александар им је изјавио, и извињавао се, да је био у заблуди, кад је прошле године потписао пресуде преког суда. Уредник „Одјека“, Стојан Протић, рече на то, да би у корист правде и историје требало изнети на јавност праву истину о прошлогодишњем „атентату“. Нашто краљ рече: Па напишите све што знате и дознате. Изнесите на свет божји праву истину, али само истину, па ма ова била и горка. Пишите о свему том, а ја ћу наредити, да вам и суд, и полиција доставе сав потребни материјал. — Тако, вели „Курир“, не би говорио краљ Александар, кад би желио, да се Милан врати у Србију.

Бугарски кнез у Будимпешти. Бугарски кнез Фердинанд стигао је у петак из Ачута у Будимпешту, где је походио председника министарства К. Села, који му је одма вратио походу. У суботу је кнез отпутовао у своју престоницу Софију.

Живо сахрањено дете. Опште је познато, како нарочито прост свет жури, кад му ко умре, да га сахрани. И наши свештеници би могли о томе много причати, како их појединци гоне, да им мртваца често сахрани и пре одређема времена. Нико од њих и не мисли на то, да се може догодити, да неко буде жив сахрањен. Тако ових дана у Великом Варадину умало што није било закопано живо дете. Било је старо неколико месеци и биваше из дан у дан све слабије, док га једаред не нађоше у колевци без и једног знака од живота. Лекар изјави, да је дете мртво и затим учинише све што треба за укоп и наумише сутрадан сахранити га. Однеше дете у сандуку на гробље и положише га у гроб. Али у тај мах зачуше пратиоци тихо плакање. Гробар, који беше већ бацио две три мотике земље на сандук, застаде и ослушкиваше. Плач беше све јачи и тада извадише сандук и отворише га. У сандуку се копрцало живо дете. Узеше га оданде и поред неге и сад је у животу. Нека нас и овај случај поучи, да не хитамо са сахрањивањем својих мртвих.

Усавршење телефона. Будимпештански листови јављају, да је полицајни лекар др. Десидер Нађ пронашао апарат, помоћу кога се може уједаред ступити у свезу са колико хоћеш телефонских станица и наређивати што желиш. Кажу, да су чињени покушаји с тим апаратом у полицајној централи и да су ови испали повољно.

Припуштање женскиња на изучавање медицинских наука у Аустрији. Женскиње ће од сад моћи у Аустрији да изучава медицинске науке, али мора имати предспрему, као и мушкиње. Тако исто ће женскиње моћи да се посвећује фармацеутском позиву. И овде је потребна за то предспрема као и код мушкиња. За самостално вођење апотеке мора свака женскиња имати нарочито допуштење од министра унутрашњих послова.

Хапшења Грка у Цариграду. Из Цариграда јављају, да су ових дана ухапшени тамо многи грчки поданици. За узрок хапшењу наводи се, да су ухапшени купили прилоге за грчко удружење „Етнике Хетера“. Грчки заступник је у овој ствари учинио кораке код турског министра спољашних послова Тевфик паше.

Зољеви убили коња. У једном селу крај Јегре возио се ових дана један млинар са својим слугом на коли, у којима беху упрегнута два коња. Ишли су у шуму. Дошавши до великог зољиног гнезда, побуђени зољеви бесно нападну на њих и на коње. Сироти људи и коњи пожурише, да побегну, али један коњ беше толико изуједан, да је за кратко време скапао.

Енглези о Тесли. У последњем броју часописа The Ilustrated London News изашла је слика Николе Тесле, српског електротехничара и проналазача („the Servian electrician and invendor“). Чувена лондонска илустрација посвећује Тесли знамениту белешку и вели да су најновији експерименти о преношењу електрицитета на велике одстоје, без губитка изворне снаге, повукли изнова пажњу образованог света на овог српског научника. Ако су Теслини рачуни тачни — закључује енглески лист — онда ће се скоро водена снага, претворена у електрицитет, моћи преносити без икаква губитка енергије с краја на крај земље.

Амерички богаташ. Док силни милијуни сиротиње трпе сваку оскудицу, дотле ти неки богаташи немилице бацају новце. То чине нарочито амерички Гавани. Тако прича један француски лист за једну америчку породицу, која је дошла у Париз на изложбу, да је одсела у једном елегантном хотелу и узела цео спрат под кирију. Дневно плаћа за стан 2000 франака. Париски драгуљари пак познају већ све чланове породице и тату, и маму, и синове, и ћери. Сваки дан долазе им сви и троше седмично по неколико стотина хиљада франака на разне беспослице. — Једног вечера хтеде богатун да иде у позориште, да види Сару Бернардову, али није могао да добије карту за ложу. Све се устумарало да нађе Американцу карту за ложу, али све беше узаман. Најзад секретар богаташев оде у позориште и уђе у једну ложу, те понуди човеку који је тамо био хиљаду франака за карту. Овај се на мах диже, и даде карту а прими хиљаду франака и оде. У себи је пак мислио: „Та дао бих је био много јефтиније, јер сам је и онако добио забадава.“

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 4. септембра.

Београд. Тврди се, да има много замашних издатака из диспозиционог фонда који се за сад не предају јавности, јер ће после састанка скупштине бити изнети пред суд. — Бивша краљица Наталија не престаје још никако бомбардовати своје некадашње пријатеље и пријатељице отвореним дописницама. Многе женскиње враћају јој те карте и избацују њене слике из својих соба. — Ствари бившега краља Милана, отправљене су у Беч и ако их он није тражио. Овдашњи листови су добили из надлежног извора информацију, да је краљ Александар прекинуо сваку везу са својим родитељима. Чујем, да се краљ Александар изразио, како он, на жалост, нема данас већих непријатеља од својих сопствених родитеља.

Београд Краљ је потписао указ, којим поставља генерала Саву Грујића за српског посланика у Цариграду, а досадањи цариградски посланик Чеда Мијатовић постављен је за посланика у Риму.

Трговина.

НОВИ САД, 4. септ. 1900. год. Пшеница прве каквоће фор. 7·——— н. Пшеница средња фор. 6·50—80 н. Пшеница лакша роба фор. 6·20—30 н. Наполица ф. 6·——— н. Јечам нови ф. 5·20—30 н. Зоб фор. 4·60—80 новч. Кукуруз у зрну фор. —·— стари фор. 6·30—50 —— нови у клипови фор. ———

Маст 52 фор. Сланина сува 52 фор. дебела пољена 54 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 33—34 нов. „ средњи . . 31—32 нов. „ лаки . . . 28—30 нов. живе мере

Све од 1 килограма.

Теоци . 30—32 нов. по клгр.
Јагњци ——— фор по пару.
Овци . 8—16 фор. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

3. септембра било је . . . . . 1·47 мет.
4. септембра било је . . . . . 1·39 мет.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

2. (15.) септембра 1900.

Пшаца је данас мртва била. Продато је на 28.000 метерцентн. Цена је пала са 5 филира.

Пшеница банатска, нова, каквоћа по хектолитру од 76· до 78· цене од 50 килограма од 7 кр. 25 пот. до 7 кр. 60 п. потиска нова, каквоћа по хектолитру од 76 до 80 цена од 50 килограма од 7 кр. 20 пот. до 7 кр. 70 п.; пештанска, нова, каквоћа по хект. од 76 до 80, цена од 50 килограма од 7 кр. 10 пот. до 7 кр. 60 п.; бачка, нова какв. по хкл. од 73 до 75, цена од 50 кр. од 6 кр. 95 п до 7 кр. 50 п.

Раж, нова цена од 50 кгр. од 6 кр. 60 п. до 6 кр 85 пот.

Јечам, за пићу од 50 кгр. од 5 кр. 50 п. до 6 кр. 10 п.

Зоб, цена од 50 кгр. од 5 кр. 10 п. до 5 кр. 50 н.

Кукуруз стари, цена од 50 кгр. од 6 кр. 20 п. до 6 кр. 45 п.

Репица, цена од 50 кгр. од 13 кр. 50 пот. до 14 кр. — пот.

Проја, од — кр. — п. до — кр. — п.

Маст, 50 кгр. 58 кр. 50 п. до 59 кр. — п.

Сланина, 49 кгр. 52 кр. — п. до 52 к. 50 п.; сушена — кр. — пот. до — кр. — п.

Шљиве, босанске 50 кгр. од — кр. — п. до — кр. — п.; славонски пекмез 50 кгр. — кр. — п. до — кр. — п. српски пекмез 18 кр. — п. до 18 кр. 50 п.

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

Дукати	11 кр. 44 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 31 п
Угарска златна рента (од 100 круна) . .	115 кр. 05 п.
Угарска крунска рента	90 кр. 90 п
Аустријска златна рента	116 кр. 40 п
Немачке државне марке (од 100 мар.) .	118 кр. 27 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону)	242 кр. 10 п.

Књижевна вест.

ДЕВЕСИЉЕ

ИЗ ВИЉЕЖАКА У ПРОЗИ СРБИНА МУХАМЕДАНЦА
АЛИВЕРИЋА ТУЗЛАКА
УПЛЕСМИО
ЗМАЈОВА.

Издање „Рада“, деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

ЦЕНА 1 КРУНА.

Ове песме, украшене са ликом песниковим већ су угледале света, те се обраћам свима онима, који желе имати и растуривати ове песме, да се обрате на потписанога.

Растуривачи ће имати 25% рабата.

Нови Сад, августа 1900.

С поштовањем
Коста Лера,
главни повереник деон. друштва „Рада.“

Изишло је:

МЕЂНЕВЕНЧЕ

II.

ЧИТАНЧИЦА
ЗА ВЕЋУ И МАЊУ ДЕЦУ
ПРИРЕДИО
ЧИКА ЗМАЈОВА

и већ се разашиље онима, који имају права на њега.

Цена је „Међневенчету“ 40 потура. Може се добити у уредништву „Невена“, које га шаље и поштом о своме трошку за готов новац. А може се добити и у администрацији „Заставе“.

Кроз сваку књижару може се поручити на грађено дело медицималног саветника

Дра МИЛЕРА
Ueber das gestörte Nerven u. Sexual-System.
30. издање.

Шаље слободно уз пошиљку 60 новч. у поштанским маркама

Curt Röber,
Braunschweig.

44 23—

✝

Свима својим рођацима, пријатељима и знанцима јављамо овим путем, да нам се је наш мали 1½ год. дана стари син, наша радост, срећа и нада наша, наш првенац и јединац

СВЕТОЗАР

дана 1. (14.) септембра о. г. у вечност преселио.

Нека је лака црна земљица прерано преминувшем нашем злату, а Бог милостиви нека да души му у рају насеља.

Румa 2. (15.) септембра 1900.

Јелена и Милош Николајевић.

482

ЗАХВАЛА.

Са болом у души јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима претужну вест, да нам се наша мила и незаборављена кћи, супруга и мати

КАТИЦА СУВАЈЦИЋ

после дужег и тежег боловања у 51. години живота свога, дана 13. (26.) августа о. г. у вечност преселила.

Тело миле нам покојнице опојано је дана 14. (27.) августа о. г. у 4 сахата по подне у српско-православној цркви „свих Светих“, а за тим је на овомесном срп. правосл. гробљу сахрањена.

Уједно се захваљујемо свима, који су нам у преголемој овој тузи израза саучешћа указали, било писмено или брзојавно; а по наособ се захваљујемо пречасној господи месним паросима Павлу Бошковићу и Марку Шаули; — Ђорђу Недељковићу администратору краљевачком, који су милу покојницу опојали; певачкој дружини и њеном коровођи г. Душану Поповићу, који су својим умилним појањем тужну ову свечаност увеличали, месном српском учитељском збору и свима присутним грађанима без разлике вере и народности, који су милу нам покојницу до хладн г гроба отпратили и тиме нам тугу ублажили.

ЛАКА ЈОЈ ЦРНА ЗЕМЉА!

У Руми, 14. (27.) августа 1900.

Драга Дамјановић, ожалошћена мати. 481 **Тоша Сувајџић,** супруг.
Надежда Сувајџић. кћи. **Душан Сувајџић,** син.

ОГЛАСИ.

6310/tkv. 1900. szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvszék. mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Kottasz Samu petrovaczi lakós végrehajtatónak Marschall János petrováczi lakós végrehajtást szenvedő ellen vagyon körösség megszintetése 37 k r 60 fil. költségi követelézés jár iránti végrehajtási ügyében a kulpini 531. szám betétben A. I. 1—4 sorsz. a foglalt s Kottasz Sámuel és Marschall János nevén álló 1853, 1854, 1855. és 1856. hrsz. jószágtestre.

Az árverést 1652. kor. ezennel meg állapitott kikiáltási árban elrendeltetik és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1900 évi szeptember hó 29 én napjának d u 3 órakor Kulpín község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is aladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárnak 10% át vagyis 165 kor 20 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX tcz. 42 §-ban jelzető árfolyammal számitott és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. n. a. kelt igazságügymin. rend. 8 §-ban kijelölt évadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881 az 1881 LX. tcz 170 §. értelméuen a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezet sértő kiállitott szabályozási elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujvidéken, a kir. tszék. mint tkvi hatóságnál 1900. évi julius hó 21-ik napján.

Az előadó helyett:
Rehák,
kir. törvszéki biró.

1—1 479

Број 4270 гр.
1900.

Оглас дражбе.

Кр. судбени сто, као стечајна област у Митровици, даје на знање, да је услед молбе д-ра Ђорђа Ивковића управитеља стечајнине предане дне 27. августа 1900. довволио овршну дражбу инвентираних и на 54.022 кр. 11 пот. процењених покретнина стечајнине Томе Р. Ћирића у Руми поименце мануфактурне робе и покућанства, да је за дражбу која ће се обавити у месту Руми у стану и дућану превадуженика, установио рок на дан 1. и следеће дане месеца октобра 1900 свагда у 9 сати пре подне и у 2 сата после подне, и да ће се на тој дражби продавати покретнине најбољем нудиоцу уз готов новац.

Кр. судбени сто као стечајни суд.

У Митровици, 1. септембра 1900.

483 1—3 **Председник.**

СТЕЧАЈ.

Смрћу Хајнриха Хранислава Хартла, многогодишњег коровође „Гусала“, друштва за неговање музике у В. Кикинди, упражњено је место коровође код истога друштва.

Са тим местом скопчано је 1600 круна годишње плаће, а дужности коровођине су у 10—12 седмичних часова, учити друштвене чланове хармон. појању и певању, и ван тога управљати друштвеним кором при црквеним богослужењима и другим приликама, кад и где друштво буде суделовало. Осим те дужности имаће изабрани коровођа у 9 седмичних часова обучавати ноталном појању и певању ученике и ученице виших разреда овд. српске основне школе, као и Србе ученике овд. државне гимназије, и Српкиње ученице овдашње држ. грађанске девојачке школе

Напомиње се још, да у Вел. Кикинди има врло добра изгледа за споредне приходе, пошто у месту нема квалификованих људи ове струке.

Ко жели ово место добити, нека тачно поткрепљену молбу пошље на потписаног председника — у року од 4 седмице дана од последњег увршћења овога стечаја.

Из седнице „Гусала“, друштва за неговање музике у В. Кикинди, одржане 29. августа (11. септембра) 1900. г.

Др. Иван Веселиновић,
председник.

Љубомир Лотић.
тајник. 471 3—3

ПРЕКОСАВСКИМ

МЕСАРИМА.

Дајем на знање, да имам један леп сазидан месарски дућан на краљевом тргу у Београду на продају из слободне руке. Услови су врло повољни. Ко би био вољан ову радњу упражњавати, нека се обрати на долеподписаног.

475 2—6 **Богољуб Росулек.**

МИША НИКОЛИЋ

У ИНЂИЈИ

треба неколико филијалиста, који разуму мануфактуру, гвожђару и памук, те имају јамчевину од 200 фор. до 400 фор. Ожењени имају првенство. Увети врло повољни; тражи се добра квалификација. 477 1—3

Уједно потребујем и два млађа помоћника мануфактурне струке. Ступање одма.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.